

ארץ חותמים

עריכה והו"ל;
מעסקים
שיעורי תורה מוקלטים

בנושאים אקטואליים

מקבץ הלכתי

לרפואת - אפרת אסתר בת כדומה; דניאלה בת שרה; הילי בת סולטנה - בתוך שאר חולי עמו ישראל

דבר העורך

מבואר בגמרא [גיטין דף לו.] שכשראה הלל שנמנעו מלהלוות עמד והתקין פרוזבול כדי שלא תינעל דלת בפני לוויין.

פסק הרמב"ם [הלכות שמיטה ויובל פ' ט' הל' ד'] אין שביעית משמטת אלא בסופה ועוד ממחיש הרמב"ם ואומר "שתשקע החמה בליל ר"ה של מוצאי שביעית, אבד החוב" וכן נפסק בשו"ע [ח"מ סימן ס"ז סעיף ל']

בימים אלו שאנו עומדים בסוף שנת השמיטה ויש רבים מבני עמנו רח"ל שאינם יודעים ענין שמיטה בכלל ושמיטת כספים בפרט, יש להעיר בדבר גולן שגזל הרבה וחזר בתשובה שלמה, ומעתה חפץ לפרוע חובותיו ואין הפרוטה מצויה בכיסו. האם יוכל להודיע לכל הגזלנים על חובו ולבקש הארכת זמן וממילא תיזקק הגזילה כהלואה וכאשר יהיו מהגזלנים שאינם שומרי התורה הקדו' לא יעשו פרוזבול כשיגיע סוף שנת השמיטה יפקע החוב האם קיים מצות "והשיב את הגזילה אשר גזל" או שאין "והשיב" בכה"ג.

בגיליון זה מובא בפני לומדי התורה דברים יקרים בענייני פרוזבול והמסתעף יתן ה' ונוכה בחודש הרחמים והסליחות שבסוף שנת שמיטה זו לתפארת עם ישראל ולבנין ביהמק"ד אמנן.

העורך

הרב אלחנן פרץ שליט"א

מבי מדרשא

פרוזבול ציבורי

מפורסם, אשר נהגה משפחה בירושלים, להפריש מעשר על כל פירות הארץ, ואומרים נוסח, הפירות שנשרו מפרדס, וילכו לאיבוד, הרי הם תרומה על הפירות שימכרו היום ע"י בעלי הפרדס, ומהני זאת, מדין זכין לאדם, וכבר דובר בזה בארוכה בספר מעדני ארץ.

וכמו כן, נהוג, לזכות מכירת חמץ, לאנשים שלא מקפידים בזה, ומדין זכין, וראה בספר מקראי קדש אשר מצדד לעשות כן גם בעל כרחם.

ומעתה יש להסתפק אם בפרוזבול אפשר גם כן לעשות פרוזבול ציבורי ולמסור את חובות כל הארץ לבתי הדיינים, כך שמלוח שלא יודע את ענין פרוזבול לא יפסיד את כספו. וולענ"ד כל הגזלנים אם יפסידו כספם אם הגזלנים זקפו במלוח.

והנה בתוספתא סוף ע"ז, יש גורסים רבי אומר, אומר אני אין כותבין פרוזבול אלא מדעת מלוח, אשר מוכח דא"א לעשות כן, ויש לדחות, כי לא תמיד מלוח רוצה פרוזבול כי יש הרוצים את דין התורה שישתמט הכסף. ואם זה הטעם יהיה אפשר לעשותו פרוזבול ציבורי, לכל המעוניין בלבד ויעיל מדין זכין.

אכן מפורסם מש"כ הקצוה"ח סי רמ"ג סק"ח, לענין הפרשת חלה שלא מדעת בעה"ב כאשר זו זכות עבדו, דהתרומת הדשן מתיר זאת מדין זכין והקצות פליג עלא דלא אמרינן זכין אלא זכין "לאדם", ולא אמרינן זכין כשלוקח דבר, והיינו לא אמרינן זכין "מאדם".

ולפי זה, פרוזבול הרי יסוד הקנאת חובו לב"ד, זה כעין זכין מאדם ולא אמרינן לדעת הקצות הנ"ל ומשום כך א"א להקנות חובותיהם של מי שלא ביקש.

וזאת ועוד, הרי קימ"ל תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים לא אמרינן, ואפשר, דעשיית פרוזבול, וגורם חובה ללוח בזה לא אמרינן, וראה קצות סימן ק"ה, בשם הפנ"י דלא אמרינן משום, דהוי עבירה, ואין שליח לד"ע.

ברם, אין זה נכון, כי עשיית פרוזבול אין בה שום עבירה והרי דיינים משתתפים בזה, כי אין עבירה למי שגורם שחובו לא יפקע ורק תופס לבע"ח נחשב כעין עבירה משום שגורם הפסד אמיתי.

ובספר נחלת אלי, הביא בשם החזו"א, דאפשר לעשות פרוזבול עבור מי שלא נמצא כאן ובלבד שלא יהא פורק עול ומפורש א"כ שדין פרוזבול כדין חמץ.

ואפשר לומר בזה, דתלוי כל ענין זה בסברת "זכין".

כי אם סברת זכין היא, כמ"ש תוס' כתובות י"א ד"ה גר קטן, "אנן סהדי דניחא ליה דלהוי שליח", א"כ כל מי שמעוניין, אף שלא נמצא כאן, הרי רוצה זאת, ויש שליחות ותהני זכיה גם "מאדם" כי ממנ"פ הא סוף סוף נחשב שויה המלוח שליח.

אבל אם סברת "זכין היינו גזה"כ דאדם יכול להיות שליח במקום שיש זכות, אפשר שכל דבר שאינו זכות ממש אף שיוצר זכות לא אמרינן זכין בזה.

נוסח שטר פרוזבול

בפנינו עדים החתומים מטה בא [פלוני] ואמר לנו קנו ממני קנין גמור ושלם במנא דכשר למקניה ביה איך אני מזכה על ידכם קרקע כל שהו מן הקרקע שיש לי, לכל אחד מבעלי חובות שחייבים לי שאין להם קרקע, לכתוב עליו פרוזבול. וקנינו קנין גמור ושלם במנא דכשר למקניה ביה מיד הנוכר. ובכך אמר לנו, הבו עלי סהדי, שאני מוסר כל חוב שיש לי לבית דין הצדק אשר פה עיר [פלונית] שאגבנו כל זמן שארצה, והכל שריר ובריר וקיים. [חתימות הדיינים]

ענין טענת ברי ע"י אחר וכו'

ודברי מר"ם קרו בחיל דבשאינ הנוגע עומד לפנינו דבר כמו שמפורש בדברים שכתב בזה"ל ודוקא שאותו שאומר מפיו וכו' א"כ נראה דוקא משום שאומר מפיו הא אם יהיה לפניו להעיד ישיב אותו עכ"ד הפעמון ורימון.

אולם כל האמור לעיל מיירי שיש תביעה על עצם החיוב כטענת ברי ע"י אחר ועל כך הנידון אם העד נוגע אפשר להשיב או לא אבל בנידון שלנו יש חזקת חייב וברור שבתחילה היה חייב האב לתת סך 300 ש"ח אלא טוען ש-200 פרע ע"י נתינת הילד לגגנת ונשאר חוב של 100 ש"ח הוי ודאי בחיוב וספק בפירעון וכתב מרן בסימן ע"ה סעיף ט' באמצעו וז"ל; מנה לי בידך שהלוותיך או שהפקדתי בידך והלה אומר יודע אני שהלויתני מנה או שהפקדת אצלי ואיני יודע אם החזרתי לך אם לאו חייב לשלם. אולם לכאור' בנדון שלנו טוען ראובן האבא שילמתי ע"י בני לגגנת והיא פשעה שלא נתנה למנהל הת"ת, והנה בסימן קכ"א סעיף ח' כתב מרן וז"ל; אם השליח כופר בנפקד או בלוה שאומר לא נתתם לי והם אומרים שנתנו לו נשבע השליח ללוה או לנפקד במעמד הלוה או הנפקד שבועת היסת ויפטר והלוה או הנפקד ישבע למלוה או למפקד במעמד השליח שבועת היסת ויפטר והלוה או הנפקד ישבע למלוה או למפקד במעמד השליח שבועת היסת ונפטר ובסעיף ט' כתב וז"ל; בד"א בשעשאו שליח להביא את שלו אבל אם לא עשאו שליח אלא שאמר לו הלוה או הנפקד תוליך לפלוני מעותיו שבידי וכו' ישבע השליח שיתנם למלוה וכו' וישבע המלוה שלא קיבלם ויגבה חובו מהלוה, ע"כ.

א"כ בנידון שלנו יש לדון אם להחשיב הגגנת כשליחה של המנהל לגבות כספם דכפי הנראה היא לא ממונה מטעם הת"ת אלא במידה וההורים נתנו לה היא מעבירה למנהל אבל הרגילות היא שההורים משלמים בצורה ישירה למנהל הת"ת אבל יש להחשיבה כשליח הלוה ובמקרה דגן כשליח האבא ליתן את הכסף למנהל, ולפי מרן לכאורה עליה להשבע למלוה דהיינו למנהל שלא קיבלה כסף, והש"ך (שם ס"ק מ"ג) באמצעו שכתב ומ"מ נ"ל דאפילו אמר בפירוש ששלח עם פלוני והמלוה אומר שלא קיבל שהמלוה נוטל בלא שבועה אם אין השליח כאן שאומר שנתנו דהרי אין הלוה יכול לטעון ברי שנפרע המלוה כנ"ל עכ"ל, ואלו הם דברי הדרכי משה (שם). בכל זאת במקרה שלפנינו השליח היינו הגגנת נמצאת ויכולה להישבע ועליה לכאור' לישבע אולם נראה שבנידון שלו על האב לשלם את הסכום הנותר 200 ש"ח ללא שבועת המנהל וכן ללא שבועת הגגנת, מכיון שכאן מדובר שמסר הכסף ביד הקטן שאין לו דיני שמירה ואינו נאמן ממילא אינו בטוח שהילד נתן ליד הגגנת ואין לו טענת ברי וממילא כיון שהמנהל טוען בברי שלא קיבל כסף והגגנת טוענת ברי שלא קיבלה ויש חזקת חיוב על האב לשלם ומודה במקצת הסכום ועל השאר אינו יודע עם פרעתיך א"כ הוה ליה כדין השו"ע (בסימן ע"ה סעיף ט') שבודאי חיוב וספק בפרעון על הלוה לשלם.

לסיכום: נראה שעל האבא לשלם למנהל 200 ש"ח שכר לימוד עבור בנו והגגנת פטורה מממון ומשבועה.

מעשה בראובן שהיה חייב לשלם לת"ת שכר לימוד עבור בנו הקטן שלומד שם סך 300 ש"ח ומנהל הת"ת תבעו שלא שילם עדיין את חובו וראובן טוען 100 ש"ח אני חייב עדיין ו-200 ש"ח שלחתי ביד בני הקטן שיתן לגגנת ולעומתו הגגנת טוענת שלא קיבלה כסף, והמנהל אומר שאמנם הגגנת לא שליחה של ביה"ס לגבות כספם, אך מקובל לפעמים לתת לה עבור המנהל. האם ראובן האבא צריך לשלם למנהל 200 ש"ח נוסף על 100 שהוא מודה שחייב? והנה לכאור' טענת המנהל היא טענת ברי ע"י אחר, כי הרי אינו יודע בודאות שהאב לא שילם לגגנת אלא על פיה וכתב מרן השו"ע בסימן ע"ה סעיף כ"א וז"ל: האומר לחבירו אמר לי אבא שיש לו בידך מנה והלה אומר אין לו בידי אלא חמישים י"א שפטור אף משבועת היסת וי"א שחייב לישבע שבועת התורה ע"כ. והיינו טענת ברי ע"י אחר ד"א שפטור אז משבועת היסת משום שהוי כמחייב אבידה דהלא התובע אינו יודע בודאות שחייב לאביו אלא על פי אביו. ומרן היביע אומר שליט"א הכריע בספרו כדעה קמייתא שפטור אף משבועת היסת ע"ש בחלק ה' חו"מ סימן ד'.

ובסעיף כ"ב כתב מרן וז"ל; אמר מצאתי כתוב בפנקסו של אבא שאתה חייב לו מנה וברור לו שהוא כתב ידו יש מי שאומר שמשביעין אותו היסת ע"כ. והנה הכא בנידונינו הרי המנהל טוען בבירור שהאבא חייב כסף אבל כל כוחו הוא ע"פ דברי העד דהיינו הגגנת שאומרת שברור לה שלא קיבלה את הכסף מהילד בגן ולכאור' לפי זה על האב לישבע לפחות שבועת היסת אולם בסעיף כ"ג כתב מרן טענו בספק על פי העד כגון פלוני אמר לי שנטלת משלי מנה והוא כופר והביא העד משביעו שבועה דאורייתא כאילו היה טוענו טענת ברי וכתב הרמ"א בסופו וז"ל ודוקא שאותו שאומר מפיו אין נוגע בעדות ע"כ. ולכאור' בענינו הגגנת נוגעת בעדותה דאם תודה שאיבדה את הכסף עליה לשלם בעצמה את הכסף הוה למנהל הת"ת ולכן חשיבא נוגעת בעדותה, ולא ניכנס כרגע לגבי פסול עדות באישה. וכתב הש"ך שם סוף ס"ק פ"ב וז"ל; העולה מזה בטוען אמר לי אבא או מורישו אתה חייב לי מנה אפילו הודה מקצת פטור אפילו משבועת היסת, וכ"ש אם אומר אמר לי אחר אלא א"כ יש רגלים לדבר ואם הוא לפנינו אז משביעין על פיו שבועה דאורייתא אם הוא כשר ואם הוא קרוב משביעין על פיו היסת כשמעיד לפנינו ויש חולקין מיהו מי שנוגע בדבר אין משביעין על פי היסת לכ"ע עכ"ד הש"ך. ומשמע מדבריו שאפילו אם העד הנוגע בדבר לפנינו בכל זאת אין משביעין על פיו.

וראיתי להגאון רבי רפאל אנקווה זצ"ל בספרו "פעמוני זהב" סימן ע"ה בסופו שהביא בשם ספר "צרור החיים" דף ק"א ע"א דאף בעד הנוגע בדבר ניתן להשבע היסת על פיו וללא כהש"ך ומציין מדברי הרמ"א שכתב וז"ל; ודוקא שאותו שאומר מפיו אין נוגע בעדות ע"י ומשמע שאותו העד אינו בפנינו אך אם העד נמצא בפנינו אפשר להשיב על פיו והפעמוני זהב" שם לא הכריע בדבר אולם שנה פרק זה בשנית בספרו "פעמון ורימון, בסימן ע"ה ד"ה מור"ס סקכ"ג והביא שם את דברי הרב צרור החיים הנ"ל וכן הביא דברי הרב "זכות אבות שגם כתב כן ובסוף הדיבור כתב הרב "פעמון ורימון" דלעיקר הדין נקטינן כדבר הרב צרור החיים והרב זכות אבות דיכול להשיב ע"פ עדות הנוגע יען כי אין לנו אלא דברי מור"ם

הערה בענין תקנת הבן איש חי להלות בסוף שמיטה לקיים מצות שמיטה כספים

לאדם זה שמעשיו לש"ש ורוצה להלות ולא חושש לממונו כלל א"כ אדרבה אינו סותר את תקנת חז"ל יעשה כרצון התורה ומעולם לא שמענו שנחייב כל אחד ואחד מישראל לכתוב פרוזבול שזו רק תקנה לתועלת מי שנדבר רוחו ורוצה להלות ומ"מ חושש לממונו ואדרבה לכאן עדיף שלא לכתוב פרוזבול ויקים את רצון התורה.

ועל הטענה של יוהרא מהג"מ יש לחלק בין תקנה כללית לתקנה פרטית שבג"מ ב"ק (הנ"ל) נתקנה התקנה שכל העולם יוכלו להכנס ברשות היחיד לשדות חבריהם ואם אדם אחד יוציא עצמו מן הכלל ולא ירצה להכנס בשדה חבירו- יקפיד ג"כ שלא יכנסו לשדה שלו וזה רצה יהושע שכולם יוכלו לעבור בכל שדה ושדה ומה שבג"מ נאמר לר' יהודה בן קינסא שאם לא אתה שמעשיך לש"ש היינו מנדים אותך משמע שכיון שמעשיו לשם שמים יכול להמשיך בחומרותו ולא להכנס לשדות לפי שכוון שמעשיו לש"ש אם כן הגם שמקפיד לא להכנס לשדות אחרים מכל מקום בשדותיו שלו, לא יקפיד ואם כן על ידי ר' יהודה בן קינסא אין חשש לפגיעה בתקנה אבל כלפי כלל ישראל אם משהו מקפיד אם כן פוגע בעיקר התקנה וזה לא רצוי ומה שאין כן פרוזבול היא תקנה פרטית לאנשים שיש חשש שיעברו על הלאו של "הישמר לך" אבל מי שנדבה רוחו לעשות את רצון התורה אדרבה ומצוה תיחשב לו.

ב'. אמנם יש להבין בדברי הבן איש חי איך יעשה את התקנה שאם בסוף שביעית ילוח סתם אם כן כיון שקי"ל (חושן משפט סימן ע"ג סעיף א') שסתם הלואה ל' יום, איך שביעית תשמט חוב זה שפרעונו אחר השנה השביעית [שכידוע אין שביעית משמטת אלא חובות שחייב לפורעם לפני ר"ה של שמינית] ואם יותנה עם חברו שיחזיר לו קדם סיום שנת השביעית והלוח לא יחזיר את ההלואה עד לאחר השביעית ונמצא פטור מפירעון החוב כי עברה שביעית זה גם לא מסתדר משום שיש חיוב לפרוע חוב בזמן ולא מסתבר שיתקנו תקנה שאדם לא יעמוד ויקים דיבורו שאמר לשלם בזמן מסוים הוא משנה ולא משלם בזמנו ובמיוחד שפריעת בעל חוב מצוה ויש אומרים מדאורייתא ולא יכול להיות שנתקן תקנה לזכות במצוה אחת (פרוזבול) בזמן שגורמים להפסד מצוה אחרת (של עמידה בדיבור ופריעת ב"ח מצווה).

ולכן נראה לעניות דעתי שהאופן המועיל שאדם ילוח לחברו לקראת סוף שביעית אחר שכתב פרוזבול וילוח לו בסתם ויאמר לו שכל רגע יכול לתבעו ולבקש ממנו וא"כ כל רגע נקרא שנוגש בו וכהאי גוונא ושביעית משמטתו שהרי עברה שביעית כנלע"ד בס"ד לבאר דברי הבא"ח וצ"ל ולקיים מצות שמיטת כספים.

א'. ז"ל הבן איש חי (פרשת כי תבוא ש"א סכ"ו בסופו) והנה יש מתחסדים אחר שכותבין הפרוזבול מלוח לחברו סך מה עשרה גרוש או פחות או יותר ועל זה הסך לא יחול הפרוזבול כיון שהלוחו אחר זמן הפרוזבול ואז אחר ראש-השנה כשיביא לו חברו המעות לפורעו יאמר לו משמט אני ולא יקבלם ממנו ויאכל הלוחו ולחדי במעות אלו והמלוח לחדי במצות שמיטת כספים שקיים אותה בפועל ותהילות לאל עליון יתברך הנהגתי מצוה זו פה ערנו בגדד יע"א - הדפסתי שטרות של פרוזבול וחלקתי אותם לכמה בני אדם ועשאום וגם לימדתי אותם שיעשו כן להלות אחר זמן הפרוזבול סך מה ולקיים המצוה בפועל כאמור לעיל אשריהם ישראל אוהבי מצות ה' ועושים אותם בשמחה, וגם אם לוח אדם מחבירו ככרות לחם אפילו ככר אחד נוהג בהם דין שמיטה על כן טוב שתלוח האישה יום ערב ראש השנה ככר או שתיים או שלוש לחברתה ואחר ראש השנה כשתפרע לה תאמר לה משמטת אני והרי זו מקיימת מצות שמיטה ועין חיים שאל (ח"ב סי' לח' אות יג') וכן עשו קצת נשים פה עירנו יע"א כי דרשתי דבר זה בעזה"י ברבים אשריהם ישראל עכ"ל והנה ראית שתמה הרה"ג ר' נפתלי מאסקוויטש שליט"א (בקובץ פעמי יעקב כסלו התשס"ב עמוד ע"ג) על דברי הבא"ח.

א'. שלכאורה הרב בא"ח עושה נגד רצון חז"ל והלל שתקנו פרוזבול.

ב'. שיש בזה חשש יוהרא במעשין כעין מה שאמרו בגמ' ב"ק (פ"א) ת"ר עשרה תנאים התנה יהושע וכו' ומסתלקין לצידי הדרכים מפני יתדות הדרכים, (ובג' שם ע"ב ר' רב חייהו הווי שקלי ואזיל באורחא הסתלק לצידי הדרכים, הווי קא מפסיע ואזיל ר' יהודה בן קנוסא קמייהו א"ל רבי לרבי חייה מי הוא זה שמראה גדולה בפנינו, א"ל ר"ח שמא ר' יהודה בן קנוסא תלמידי הוא וכל מעשיו לשם שמים כי מטו לגביה חזיה א"ל אי לאו יהודה בן קנוסא את גזרותינהו לשקך בגיזרא דפרזלא. עכ"ל הג"מ.

ופרש"י מפסע ואזיל : מיתד ליתד פסיעות גסות ולא היה רוצה להסתלק אל מיצר השקה גדולתו: שהיא מראה לנו שהוא ירא שמים מאד ואינו חושש לתנאי שהתנה יהושע ומיחזי כיהורא בגיזרא דפרדלא : כלומר נידוי עכ"ל מבואר בגמרא שתיקן יהושע שמותר להיכנס לצידי השדה של חבירו ואפילו שיש שם תבואה ומזיק לה והיתיר זאת יהושע ובגמ' מבואר שהקפידו על מי שעובר על התקנה ור' יהודה בן קינסא שמעשיו לש"ש היו מנדים אותו ואח"כ מש' זה מתקנת בן איש חי שהרי מראה יוהרא ועובר על תקנת הלל.

ונלע"ד לישב דברי הבא"ח שמסתבר שתקנת פרוזבול היא לאנשים חלשים שחוששים שיעברו על "הישמר לך" ולא ילוח להם יש תקנה נגד הלאו שיכתבו פרוזבול ואז ימנעו מלהלות ולכן עצת הבא"ח שמתחיל

דודש באופן מיידי
אחראי להשגת תרומות וחסויות
על בסיס אחוזים
למען המשך תפקוד המערכת
לפרטים בטל: 052-7648429

ניתן להשיג את הספרים "נשן כסף" "מעשה הצדקה"
מאת הרב אלחנן פרץ שליט"א
בטל: 052-7648429

השכרת ווקי טוקי של חברת מירס
לכל מטרה במחירים מוזלים
054-2555680 (אלישע)

ד. היום בדורנו בשונה מדורות קודמים יש חיוב פרוזבול גם בחו"ל כמבואר בספר "משכנות יעקב" שכל הסיבה שלא נהג פרוזבול בחו"ל זה מחמת שבארץ אין פרוזבול מכיון שלא היו קרקעות. אבל היום שמקימים הרבה מצות בארץ חזר החיוב כמו בזמן הראשונים והגאונים [שמיטה כהלכה עמ' ס"ז].

ה. עדיף שהמלוה לבחורים יקנה להם קרקע כיון שמבואר במשנה שאין כותבים פרוזבול אלא על הקרקע, ואולי יועיל בכה"ג שהוא סמוך על שולחן אביו [שמיטה כהלכה ע"מ פ"ח ט'].

ליקט; א. כהן נ"י

א. אם שכח המלוה לעשות פרוזבול ועברה שמיטה, השמיטה משמטת את החוב, ואם המלוה דורש את החוב כופים אותו לומר משמט אני.

ב. אין שמיטה משמטת אלא על הלואה ולכן אם היה אדם חייב לחברו לא מחמת הלואה ולא זקפו כמלוה כגון הקפת חנות (מכולת וכד') או שני שותפין שבסוף השמיטה היה הכסף אצל אחד מהם אין זה משמט [רמב"ם פ' ט' הל' י"א].

ג. מובא ברמב"ם ובשו"ע שיש לעשות פרוזבול בב"ד חשוב, ומעיד המבי"ט [בח"ב ס"ס פ"א] שביטלו כמה פרוזבולים שלא נכתבו בב"ד חשוב וכן נקט הגר"מ שטרנבוך שהמדקדקים יעשו בב"ד החשוב.

דע מה שתשיב

תשובה לשאלה מגליון קודם

שאלה;

היאך יתכן להתחייב באלפי אלפים של חיובי מלקיות ע"י מעשה אחד ואפ"י הנעשה בהעלם אחד?

תשובה;

שנינו במתני' מכות [פ"ג מ"ה] שרט שריטה אחת על חמשה מתים חייב עכאו"א.

ומעתה השורט שריטה על הרוגי אסון טבע שמתו בו כמה אלפי אנשים, או פיגוע טרור וכדו', וכן השורט שריטה על הרוגי שואת גרמניה, יהא חייב חיובי מלקיות כמנין ההרוגים שמתו באותו אסון.

הרב ח. ארנד - י"ם, י. אילוז - י"ם, י. דרמר - י"ם, א. טאובה - ק.ס., י. מ. ליכטנשטיין - י"ם, מ. מועלם - י"ם, א. מאגר - בני ברק, י. עובריה - י"ם, א. רובין - יסודות, א. שורץ - טבריה

שואל כענין

יש לדון - האם יש הבדל בין תקנת פרוזבול לבין מכירת חמץ בפסח? ואם יש הבדל מה הנפק"מ? - יש לציין מקורות!

תשובות ניתן לשלוח למערכת; ת.ד. 2224 רכסים תשובה נכונה תזכה את שולחה בדיסק שיעורים הלכתיים בענייני ממונות ובו שיעור בענייני פרוזבול

נ.ב. לרבים השואלים; המקור להא דאין איסור השתמשות למלאכה במי שאינו שומר תו"מ קודם הבדלה. (דע מה שתשיב - גיליון 4); שולחן שלמה - תפילה ח"ב ס"י הערה 45. תשובות והנהגות ח"ב או"ח סי' קס"א

האירו את עינינו; הרב ש. איצקוביץ, הרב א. טרכלינגוט

שמחים אנו לבשר לציבור שוחרי התורה כי ניתן להשיג דיסקים לשמיעה ובהם משיעוריו של הרב אלחנן פרץ שליט"א

"הלכות גילוח" - שיעור בדיני גילוח הזקן והפאות - דיסק שמע שיעור אחד המוקנה הקף נרחב בנושא גילוח פאות הזקן ופאות הראש בכל הצורות הנהוגות בימינו, עם רוב פרטי הדינים והדעות של גדולי רבותינו הראשונים והאחרונים.

"הלכות שבת" - שיעורים הלכתיים בשפה קלה וברורה העוסקים בענייני שבת - mp3 - 18 שיעורים סדרת שיעורים הלכתיים בהלכות שבת החמורות, הנוגעים הלכה למעשה לכל בית יהודי.

"שיעורים בנושאים אקטואליים" - מקבץ שיעורים מיוחד בנושאים הלכתיים שונים - mp3 - 20 שיעורים שיעורים העוסקים בהלכות גולה, ריבית, כשרות, ועוד - הלכה למעשה.

"הנהגות הבית היהודי" - שיחות מיוחדות על דרך האדם בחיים עם עצמו ומשפחתו - mp3 - 36 שיחות סדרת שיחות בהנהגות האדם העוסק בישוב הדעת בעבודת המידות ובבן אדם לחברו. עד כה הופיעו ב' חלקים המכילים 18 שיחות כל אחד.

- **כוכב יעקב** - משיח בן אורן - 054-7975212
- **נתיבות** - משה חסקי - 050-4131614
- **נתינה** - גבריאל ישר - 054-2177177
- **צפת** - הרב אוהד לוי - 054-8413366
- **קרית אתא** - דני כהן - 050-2060737
- **רכסים** - משפ' אליהו - 052-7648429
- **רחובות** - הרב יוסף חן - 054-8402771
- **טבריה** - משפ' שורץ - 04-6712748

- **חיפה** - הרב נתנאל חשאי - 054-8404142
- **ירושלים:**
- 1. **קרית יובל** - הרב יחיאל חזות - 054-8423234
- 2. **בר אילן** - משפ' אהרוני - 02-5823075
- 3. **הר נוף** - משפ' זומר - 02-6511285
- 4. **בית וגן** - משפ' אברהמס - 02-6419536
- 5. **נוה יעקב** - משפ' גולן - 077-20007812
- 6. **גילה** - דוד בן אלול - 057-4700005
- 7. **תלפיות** - הרב דוד מימון - 077-9235856

לקראת סוף שנת השמיטה!

הופיע דיסק לשמיעה

שיעורים הלכתיים בדיני ממונות
ובו שיעור בענייני פרוזבול

מאת הרב אלחנן פרץ שליט"א

בקרו!

דיסק לשמיעה
בהלכות בן אדם לחברו
ושמירה מסכנה

מאת הרב אלחנן פרץ שליט"א

נקודות הפצה;

- **אשדוד** - הרב רפאל עלימה - 054-8463681
- **אשדוד** - הרב מאיר חואי - 054-4940834
- **באר שבע** - משפ' ראובני - 08-6419081
- **בית שמש - דרמה א'** - אליהו בוחבוס - 052-7675578
- **בית שמש - דרמה ב'** - משפ' מימון - 02-9911990
- **בני ברק** - הרב יוסף ספרא - 050-4104416
- **ביתר** - הרב אחיה בטאט - 054-8480051
- **דימונה** - הרב דניאל ברזילאי - 050-4147211

'מעמקים' - שיעורי תורה מוקלטים

ת.ד. 2224 רכסים טל' 052-7648429

www.maamakim.co.il \ info@maamakim.co.il

[מיועד למשתמשים ע"פ היתר]

בס"ד ניתן לקבל גליון זה בדוא"ל, נא להשאיר הודעה בכתובת; info@maamakim.co.il

המעוניין לזכות את הרבים ולסייע בהפצה וכן המעוניין לתרום את הדפסת הגליון יתקשר לטל'; 052-7648429

נושא הגליון הבא בעו"ה - חודש תשרי; ענייני בין אדם לחברו